

واحد فنی:

مدیر فنی: حامد یزدانی، مدیر هنری: مهدی سلامی
طراح گرافیک و صفحه آرایی: حمید یزدانی، سعید غفوری و امید روشنگر
عکس: گروه عکس همشهری، ویرایش عکس: کامبیز نویدی
صفحه خوانی و حرفچینی: همکاران واحد فنی تحریریه

صندوق پستی:

۱۹۳۹۵۵۴۴۶

تلفن: ۲۳۰۲۳۴۶۴

نمابر: ۲۲۰۴۶۰۶۷

چاپ: همشهری

توزیع و اشتراک:

موسسه نشر گستر امروز نوین

پدیرش آگهی: ۸۴۳۲۱۰۰۰

گروه ضمائم همشهری ناشر نشریات:

دوچرخه، بچه‌ها، خانواده، پایداری، اقتصاد،
تندرستی، خردنامه، داستان، دانستنیها،
سرزمین من، ماه، معماری، ۲۴، شهر نگار،
سرخ و محله

نشانی: تهران، خیابان ولیعصر ۳، نرسیده به پارک وی،
کوچه شهید فریبتی، شماره ۱۴، روزنامه همشهری

بهترین قصه‌های تاریخی تهران
جایزه می‌گیرند

صفحات «روایت تهران» که پیش‌روی شماست، به انعکاس روایت‌های خواندنی تاریخ تهران قدیم و سرگذشت شخصیت‌ها و نامداران، خیابان‌ها و گذرگاه‌ها، واقعه‌های تأثیرگذار و تاریخ شفاهی طهران تعلق دارد. با عکس‌های یادمانداز خاطرات تهران دیرپو و قصه‌ها و ماجراهای پس‌پشت این عکس‌ها، شما هم می‌توانید در انتشار این صفحه که متعلق به خود شما و شهر شماست ما را همراهی کنید. «همشهری» بهترین عکس‌ها و قصه‌هایی را که برای ما ارسال می‌کنید با نام خودتان منتشر و به شما «همشهریان همراه» هدیه‌ای تقدیم می‌کند.
نشانی و شماره تماس ما: ۰۲۲-۲۲۲۵۵۰۴۶۴، mahaleh@hamshahri.org، ۲۲۰۲۲۵۵۰۴۶۴

ماجرای پلاک ۶۸

■ حدود قریه اوین
■ شمال پایتخت

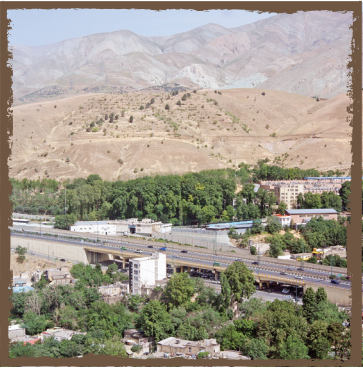

به گفته اعرابی، همچنین مؤسسات بزرگ و کوچکی نظیر ساختمان اجلاس سران، هتل استقلال، باشگاه وزارت کار، سازمان صدا و سیما، پارک ملت، بیمارستان‌های شهید رجایی، سجاد، سوانج سوختگی، خاتمه‌الانبیاء، مجتمع رازی، دانشکده عمران خواجه‌نصرالدین طوسی، شیرخوارگاه آمنه، نمایشگاه‌های بین‌المللی، باشگاه انقلاب، وزارت ورزش، شهرک‌های سئول، آتی‌ساز، سامان، شهرسازی سابق، هتل‌های اوین و آزادی، دانشگاه‌های شهید بهشتی، علوم پزشکی و علوم بهزیستی، بیمارستان طالقانی، مؤسسات وابسته به جهاد کشاورزی در محدوده پلاک ۶۸ ساخته شده است.

این شمیران پژوه در بخشی دیگر از صحبت‌هایش درباره اراضی محدوده اوین می‌گوید: «اراضی اوین طی ۶۰ سال گذشته به تملک دولت درآمد و در حال حاضر از این محدوده پلاک ثبتی تنها ۲ میلیون مترمربع آن باقی مانده است که به نام محله اوین شناخته شده است. در واقع، از اوین قدیم که در سال ۱۳۰۸ خورشیدی آگهی ثبتی آن صادر شده است فقط یک‌هفتمش باقی مانده که خانه‌ها، مجتمع‌های آپارتمانی، مراکز خرید، تعدادی باغ قدیمی و شبکه معابر را شامل می‌شود.

روزی روزگاری روستای اوین با مساحت تقریبی ۱۵ میلیون مترمربع محل سکونت خرده‌مالکانی بود که حداکثر چند هکتار زمین داشتند. سیدمهدی اعرابی، شمیران پژوه، درباره حدود قریه اوین می‌گوید: «پلاک ۶۸ در سری پلاک‌های منطقه ۱۱ ثبتی شمیران مربوط به قریه اوین است. در واقع، وقتی از حدود چهار طرفه این روستا صحبت می‌کنیم و از محدوده اوین در نقشه ثبتی آن یاد می‌کنیم جنوب اراضی آن به شیرخوارگاه آمنه، شرقش به خیابان ولی‌عصر (عج)، چهارراه پارک وی به طرف پمپ بنزین نمایشگاه و از شمال به ارتفاعات البرز، حدفاصل کیهف‌الشهدا تا در جنوبی تله‌کابین توچال محدود می‌شود. به استناد آگهی ثبتی، خیابان عطار نیشابوری (مقابل میدان نیروی انتظامی)، بزرگراه کردستان، شمال خیابان رشید یاسمی، خیابان سئول، بل بزرگراه آیت‌الله هاشمی و جنوب شهرک آتی‌ساز، محدوده جنوب اوین است. سمت غرب آن هم رودخانه اوین-درکه و باغ‌های ۱۳ چنار قرار دارد.»

آبادی ۳ هزار و اندی ساله

■ سابقه زیست در اوین
■ هزاره اول و دوم قبل از میلاد مسیح

معتقدند این نوع ظروف به هزاره اول و دوم قبل از میلاد مسیح تعلق دارند.»

اشیایی که در اوین کشف شده تأیید می‌کند که کلونی‌های انسانی در این منطقه شمیران بوده است. فکری معتقد است اوین، قبل از شکل‌گیری در که، محل زیست مردم بوده و جمعیت قابل توجهی در حاشیه رودخانه‌ای که از اوین عبور می‌کرده زندگی می‌کرده‌اند: «در دوره‌های تاریخی که هنوز در که‌ای وجود نداشته و آب از بالا دست به اوین سرازیر می‌شده، عده‌ای از مردم به‌صورت خطی در حاشیه رودخانه و در قلعه زندگی می‌کردند. اوین روی گسل مشاء قرار دارد و به‌واسطه وقوع زلزله بارها تخریب شده و آخرین تخریب حدود ۲۰۰ سال قبل صورت گرفته است. وقوع زمین‌لرزه‌های مکرر و فرسایش بستر رودخانه، آب را به سطوح پایین‌تر می‌برد و در نتیجه دسترسی به آب برای اهالی اوین دشوار می‌شود. اتفاقاتی از این دست موجب می‌شود اهالی اوین از ۷۰۰ سال قبل به مکان فعلی کوچ کنند و روستای اوین اینگونه شکل می‌گیرد. محدوده اوین شامل دشت وسیع و حاصلخیزی بوده که بیش از سایر قریه‌های شمیران آب داشته و به همین دلیل استمرار حیات در این روستا معنا پیدا می‌کند.»

اوین یکی از ۳۳ پارچه‌آبادی شمیران یا قصران در سال‌های دور بوده که با گذشت زمان کوچک و کوچک‌تر شده و هم‌اکنون به‌عنوان یکی از محله‌های پر تراکم شمال پایتخت به‌شمار می‌رود. اوین که این روزها در حصار برج‌ها و آسمان‌خراش‌های پر تعداد قرار گرفته تا ۱۰ سال قبل یکی از سرسبزترین قریه‌های شمیران و منطقه‌ای بیلابقی به حساب می‌آمد. سرسبزی و آبادانی اوین آنقدر عیان بوده که میرزاده عشقی، شاعر، نویسنده و روزنامه‌نگار دوره مشروطه، در یکی از اشعارش به این موضوع اشاره کرده است. احمد فکری، معتمد محله اوین می‌گوید: «براساس اسنادی که مرحوم حسین کریمان، ری‌شناس مشهور، ارائه داده، سابقه زیست در اوین به هزاره اول و دوم قبل از میلاد مسیح (ع) یعنی حدود ۴ تا ۳ هزار سال قبل برمی‌گردد و یکی از ۱۰ کانون خارج از روستای باستان بوده که سابقه زیست انسان در آن وجود داشته است. یکی از دلایلی که این تئوری را تأیید می‌کند، کشف آثار باستانی در شمال تپه سرباز است. در تپه سرباز یکسری ظروف سفالی خاکستری کشف شده و باستان‌شناس‌ها

از روستای باقره
تا تفریحگاه نظامیان

■ ماجرای ساخت زندان اوین
■ خیابان شهید کجویی

یکی از اماکن معروف در همسایگی محله اوین، زندان اوین است. جالب است که این زندان ۵۲ ساله و معروف ایران در پلاک ثبتی ۶۸ قریه اوین واقع نشده است. این زندان روی زمین‌های روستای کوچکی در همسایگی اوین ساخته شده است. سیدمهدی اعرابی با اشاره به این موضوع، درباره

تاریخچه ساخت زندان اوین می‌گوید: «زمین‌های زندان اوین در روستای باقره یا باقر آباد یا پلاک ثبتی ۷۱ قرار گرفته است. این محدوده از ابتدا هم مربوط به حوزه ثبتی اوین نبود. اما چه شد که تبدیل به زندان و نام اوین روی آن گذاشته شد، این ماجرا به حوادث بعد از کودتای سال ۱۳۲۲ و استقرار تابستانی لشکر یک و دو گارد مربوط می‌شود. از زمان کودتا، اردوگاه تابستانی برای تفریح و استراحت نظامیان توسط تیمور بختیار، نظامی و بنیانگذار ساواک، در همین روستای باقر آباد شکل گرفت و سال‌ها

از این محدوده برای تفریح و اردوهای نظامی استفاده می‌شد و به دلیل همجواری با قریه اوین به این محدوده هم اوین می‌گفتند. به مرور زمان، این اردوگاه به‌طور کامل به ارتش تحویل داده شد تا اینکه ماجرای ساخت زندان اوین از میانه دهه ۴۰ شروع شد و تقریباً با اضافه شدن بناهای بیشتر از سال ۱۳۴۸ این مجموعه به ساواک تحویل داده شد. از سال ۱۳۵۰ تاکنون از این مکان به‌نام زندان اوین یاد می‌شود در حالی که علی‌القاعده باید به‌نام همان باقره یا باقر آباد نامگذاری می‌شد.»